

EDINOST

Glasiilo Slovenskega političnega društva za Primorsko

v edinci je meč.

„EDINOST“ izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvo, via Terrente, »Neva tiskarna«.

Val dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Terrente« »Nuova Tipografia«; vsak mora biti frankiran. Rokopis brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznaila in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Hrvatska in njena prava.

Dogodki v zadnjem zasedanju sabora hrvatskega je ves svet v tolikej meri opozoril na Hrvatsko, da ga skoraj ni, osobito pa slovanskega lista, kateri ne bi se pečal obširnejše s Hrvati in političnimi odnošaji na Hrvatskem. Da nas Slovence, ki smo s Hrvati ena in ista veja obširne slovanske lipe, ta stvar še od bliže zanima, to je čisto naravno. Ni torej mogoče, da ne bi se slovenski list oziral na brate Hrvate v tem važnem času, ko se tam pripravljajo vse politične stranke na ozbiljne boje, na boje za načela in pravo.

Hrvatska v turških vojnah ena glavnih točk mogočnega avstrijskega cesarstva in brez pretiranja ščit Avstrije proti muzelmanskemu barbarizmu. Hrvatski narod v času največje nevarnosti za obstoj Avstrije in nje dinastije zopet prvi na bojišču za prava presvitle dinastije in celokupnost Avstrije, ta dežela, ta narod, kaj je vse prebil in koliko slavnih momentov zaznamuje njega zgodovina v starejem in novejem času!

Dinastiji Habsburžanov in Avstriji je pač ta narod storil več uslug, več je žrtvoval za eno in drugo, nego mnogi drugi narodi avstrijski; on je dal državi primeroma več slavnih mož, posebno vojskovodij, nego vsak drugi narod, s kratka: ves svet je bil od nekdanj navajen videti v Hrvatih prve branitelje avstrijske zastave.

Ta zvesti avstrijski narod, s katerim tudi nas Slovence vežejo ne le

bratske, temuč tudi zgodovinske vezi, imel je svoje lastne kralje, in ko je zadnji pravi kralj hrvatski Stjepan II. umrl, izvolili so hrvatski velikaši, župani imenovani, leta 1102 ogerskega kralja Kolomana tudi za svojega kralja. Ogerski kralj je torej postal ob enem tudi kralj hrvatski, a prisegel je, da bode spoštoval in varoval vse pravice hrvatskega kraljestva.

Hrvatje niso torej bili neposredni podaniki ogerske države, pač pa podaniki ogerske dinastije, to je Ogerska in Hrvatska ste imeli enega in istega kralja, ali ste bili vsaka zase neodvisna država.

Večkrat so Turki v srednjem veku pustošili Hrvatsko in Ogersko; oni so tam gospodarili 170 let, največ so bili turškega nasilja krivi ogerski kralji in ogerski velikaši, kateri so se v enomer mej seboj prepirali, dokler so hrvatski velikaši poklicali leta 1524. nadvojvodo Ferdinanda, brata cesarja Karola V. iz Habsburške rodbine na pomoč proti Turkom.

Dve leti potem je bil ogerski kralj Ljudevit od Turkov popolnoma poražen pri Mohaču in je zginol z bojišča. Vodja hrvatske vojne, knez Krsto Frankopan, ki je bil se svojo vojsko napotjen proti Mohaču, pisal je, ko je zvedel o porazu in ubeštvu kralja ogerskega, senjskemu škofu: »Pokle je kralj Ljudevit ušal, držimo, da je ta razboj gospodin. Bog dopustil nad kraljem in nad Ugri, ne za zlo ili pogibel, dapače za dobro večnu tomu rusagu (kraljestvu), zač ako bi

bili sada Ugri cara razbili, kada bi konac nih nevidnu reženju, ili gdobi mogal pod nimi ostati?« Po bitki pri Mohaču bil je postal Ferdinand I. kralj ogerski in hrvatski; ali Turki so mu bili kmalo zopet odvzeli največi del Ogerske.

Vidi se iz tega, da so baš Hrvatje uže tistikrat prvi delali na to, da se hrvatsko kraljestvo postavi pod varstvo in vlado Habsburžanov. Bile so potem še mnoge bitke, ustavljali so se ogerski velikaši nemškim cesarjem iz hiše Habsburške; toda vse zastoj; prišli so naposled vendar do tega, da je ogerski državni zbor leta 1688. v Požunu pripoznal tej slavnej rodbini dedno last ogerske in hrvatske krone.

To vse pa se je zgodilo potem pogodbe s cesarjem habsburške dinastije in zastopniki ogerskega in hrvatskega kraljestva. Karol VI., ki ni imel več možkih nastopnikov, zagotovil je svojej hčeri Mariji Tereziji tudi na Ogerskem in Hrvatskem nastopstvo, podpisal je takozvano pragmatično sankcijo, v kateri so bile zopet Ogron in Hrvatom potrjene vse pravice samostalnih kraljestev.

Bile so potem pod Marijo Terezijo qude bitke za obstoj Avstrije, ali Ogri in Hrvatje so bili vedno prvi varuhi dinastije in Avstrije, mnogo krvi so prelili za dinastijo in celokupnost države. A leta 1848, ko je po vsem svetu nastopila reakcija proti absolutizmu in načelom, ki so prevladala po premaganju Napoleona I. leta 1814 skoraj po vsej

Evropi, vzdignoli so se proti hasbsburškej dinastiji tudi Ogri in Košut je postal diktator ogerske države. — Hrvatje, akoprem spojeni z Ogersko, pa se niso pridružili upornikom, ampak so k ljubu pritisku od strani Madjarov pod nesmrtnim banom Jelačićem ostali zvesti svojemu kralju in cesarju ter se bojevali proti Ogron in tudi proti drugim upornikom.

Reči se more, da so Hrvatje leta 1848 bili prva in najboljša zaslomba dinastije, da so za njo krvaveli ne le na Ogerskem, temuč tudi na italijanskih planjavah in celo v glavnem mestu države, na Dunaju.

Hrvatje so si zarad svoje zvestobe dinastiji in svoje hrabre brambe celokupnosti Avstrije celo stekli mržnjo in sovraštvo vseh onih narodov, kateri so jih videli in skusili v borbi za njihovega kralja in cesarja, pridobili so si ime reakcionarjev, barbarov itd., a doma je po končanih bojih okolo 40—50000 vdovic plakalo za svojimi možmi.

Ali je mogel kak narod napraviti večje usluge Avstriji in dinastiji, nego jih je napravil hrvatski narod?

Iz tega je zopet razvidno, da se je hrvatski narod prostovoljno podvrigel našej dinastiji, a da ni nikdar izgubil ali zapravlil onih pravic, katere so mu bile zajamčene, ko je stopil najprej v zvezo z Ogrsko, a kesneje v zvezo avstrijskih narodov.

— Nastopila je potem doba absolutizma, doba, v kateri je prestalo vsako javno gibanje avstrijskih narodov. Hrvatom so v tej dobi bano-

PODLISTEK.

Izlet na Čaven. *)

Bilo je prve dni avgusta. Lep večer smo imeli, da si skoraj spati nismo upali. Da bi bilo noč kakor mogoče porabili, odpravimo se na Čaven. Bilo nas je pet, vsi mladi in veseli. Ob desetih zvečer odidemo od doma, da bi za rana do vrha dospeli, in videli vshod solnca. Vzeli smo se seboj nekaj živeža in sadja. Veselo in se šaljivimi pogovori odidemo. Pri izvirku »Jovška« se nekoliko odpočijemo in s hladno vodo okrepčamo. Potem pa, obloženi še z vodo, hajdi dalje.

Kmalu dospemo do podnožja Čavna — ali sedaj kam se obrniti? Nikomur nas ni bila pot znana. Iskali smo steze, ni je bilo mogoče najti. Kder smo videli kak jarek ali pa drčo, koder valé čoke s Čavna, mislili smo, da je steza. Večkrat smo zašli v take drče — kar naglo zapre se nam pot se strmo skalo — in morali smo se vrniti. Iskali smo uže več nego dve uri steze — pa še nismo obupali. Na vsak način smo hoteli še ta večer na Čaven. Pa to ni bilo še vse; do sedaj smo imeli mesec, pri katerem je bilo še lahko mogoče stezo najti, zdaj pa se nam je skril, in tema je bila, da se skoraj videli nismo.

Kako pa zdaj? — Obrnemo se po grči navzgor misle, da smo na pot zadeli. Šli smo višje in višje in bili smo uže veseli, da smo na pravej poti. Tudi tukaj nam je bila osoda nemila! Strma visoka skala

zapre nam pot, nad skalo pa se je dvigal visoki »Modrasovec«. Mislili smo, ako skalo prelezamo, da lahko tudi naprej pridemo. Drug za drugim na skalo, k nesreči še prav varno ni bilo, ker se je kamenje rušilo pod nogami, da nisi bil gotov nikamor varno stopiti. Počasni plezamo več seznjev po skali. — Nesrečne stene! Tudi tukaj nam zapre strma stena pot.

Bili smo na visokej skali; prostora je bilo zelo malo, komaj smo čepeli vsi drug drugega drže se na skali. Res nekoliko strašno je uže bilo. Pred nami strma skala, za nami navpična stena, na desnej in na levi strašan prepad. Vsakemu je bilo nekoliko tesno pri srcu. Prej naše veselo petje, ukanje in šaljivi pogovori, zdaj nočna tihoča v nas in okoli nas. Nikdo si ni upal sprekovoriti — gledali smo se nekako preplašeni. Da, škoda, da nisem slikar, podal bi vam izvrstno sliko. S časom smo se privadili nevarnosti in začeli smo govoriti — pa niso bili čisti glasovi. Govorili smo mirneje in žalostno. Slednjič pa smo sklenoli počakati na strmej skali dneva in potem plezati pri svitu nazaj. In res čakali smo dolgo časa, in s petjem si kratili čas — pa to petje ni bilo prejšno veselo petje, ampak bili so milo in otožno doneči glasovi, kateri so prihajali iz dna naših hrabrih prs. Zora pa še ni vstajala, čakanje nam je bilo uže sitno in plezati smo začeli navzdol. Prvi je plezal strašno počasi, ker ni mogel najti prave poti, mi na skali smo mu le stran kazali, kam naj se obrne. Pa sedaj vendar le pride do trdnih tal. Sedaj pride na vrsto najhrabrejša duša, bil je naš Lojze. kakor smo ga imenovali. On si ni upal dol, silili smo ga in mu prigovarjali — vse zastoj, srce mu je zlezlo v peto. Naposled se vendar nekoliko ojači in začne prav počasi in varno plezati — dihati si

ni upal, še manj pa govoriti. Ko je nekoliko časa lezel po skali, prašam ga, da ne ut vsi molčali, in da bi ga ne bilo groza, ker ni slišal človeškega glasu:

»Lojze, bo li kaj, bo? Je li mogoče plezati po skali?«

Nekoliko časa pomolči, potem pa odgovori se strašnim in preplašenim, iz dna potrtega srca donehim glasom, tako milo da nas je vse presunolo.

»Ohi! bode uže, bode!«

Smijati smo se začeli, da je bilo strah, kaj hočete, taka je uže človeška narava, v majhnej nesreči, ali pa če vidi soseda v majhni zadregi — smeje se. Tako smo se smijali tudi mi, dokler ni prišel do tal — kd — zopet dušek dobil in iz vsega grla — zaukal. Za njim splezamo tudi — az skalo. Morali smo zopet skoraj — oda navzdol hoditi, in z nova steze si —. Blizal se je dan, svitla zora se je vzdignola izza gore.

Kmalu dobimo drugo strmo drčo, še nekoliko veseli in ne popolnoma obupani, ker smo se prav zdaj iz nevarnosti rešili, začnemo plezati po vseh štirih drug za drugim kakor gorski duhovi ali koboldi. Strmejša in strmejša je bila pot, večkrat smo počivali, in uživali hladno vodo iz Jovška, katera nam pa kmalo poide. Dalje in dalje smo šli, ker bi radi do vrha dospeli še pred solničnim vzhodom. Ni bilo nam mogoče, v sredi naše trutapolne poti smo nekoliko počivali, ko se prikaže veličastno solnce. Mislili smo, da bomo na Čavni gledali to veličastvo, in mogočno prikazen iz stvarnikove roke, pa tudi tu je bilo kaj zanimivo. Pozabili smo ves trud. Radosti nam je srce skakalo, vide našo domovino, lepo Vipavsko dolino pri solničnem vzhodu. Rosa se je bliščala in leskotala v solničnih žarkih, videti je bilo kakor bi bila naša krasna dolina v praz-

ničnej obleki in vsa z biseri posuta. Res, rojaki, lep prizor! Dolgo smo gledali to krasoto, zamišljeni smo bili, da še govoriti si nismo upali, da ne bi kalili jutranjega miru in tihote. Spočiti začnemo z nova pot; z velikim trudom dospemo na najvišji vrh, na »Modrasovec«. Srečni mi! Malo smo postali, pa ker je premočno obrasten, zato smo videli le daljno okoličico, domači kraji pa so bili nam skriti. Šli smo tedaj v gozd, in po gozdu dalje, da bi dobili kako skalo, od kodar bi si ogledali daljno in bližnjo okoličico. Solnce se je uže vzdignolo, pa vendar ni bilo vročine, ker smo hodili po senci. Oglašati se je začel tudi nikoli zadovoljni želodec in tirjal svoje obresti — z eno besedo, lačni in žejni smo bili. Saj jedi smo imeli, pa uživati je nismo hoteli, ker smo se bali še hujše žeje. Jagod, da bi jih zobali, ni bilo nič, morali smo tedaj roso srebati in perje lizati, pa to ni zadostilo. Grlo je bilo suho, usta so se nam sprejemala. Vendar smo dospeli do zaželenega kraja. Povžili smo nekaj, pa ne dosti radi hude žeje. Tukaj še le, dragi bralec, odprl se nam je prizor! Globoko pod nami se je vila v vsej svojej krasoti Vipavska dolina. Tukaj še le si spoznal pregovor: Povsod je dobro, doma najbolje. Nizko pod seboj si videl domovino, kder ti je tekla zibelka, kder si se svojimi tovariši naj-srečnejše dni preživel v zavetju svojih roditeljev. Tukaj si videl kraj, kder so ti uže v nežnih letih vcepili ljubezen do domovine. Da, tukaj si videl raj, katerega nikoli ne pozabiš. Sredi lepe doline se vije reka Vipava, kakor srebrn pas; vsa dolina je obsuta z vasmi z visokimi stolpi v sredi. Nehote si zabredel v zgodovino in preiščal, kdo in kako je gospodoval v starih časih. Predstavljal si si, kako so se nekdanj po tej dolini selila ljudstva itd.

*) Čaven je visok hrib nad Ajdovščino.

vali razni avstrijski generali, med njimi tudi Goričan fzm. grof Coronini in vsa hrvatska vlada je imela izražen vojaški tipus.

To pa ni motilo hrvatskih patrijotov v napredku na polju znanosti, domače literature in umetnosti.

(Dalje prih.)

Lepi zavezniki.

Uže večkrat smo povdarjali, da vlada mej *«L' Indipendente»* in *«Neue freie Presse»*, to je mej fakcijskimi in *«Iredentaši»* najlepša sloga. Ako smo imeli kedaj živih dokazov za to našo trditev, imamo jih sigurno zdaj. Pozdevalo se nam je, da naša slavnost ne da mirno spati tej bratovski zaroti Velikonemcev in Iredentašev. — Da je smelo delalsko društvo obhajati rojstveni dan svojega visokega pokrovitelja s tako slovesnostjo, kakor je primerna takej priliki, to je *«par nobile fratrum»* strašno jezi, in ker nas Slovencev s pravico ne morejo napadati, poslužujejo se laži.

Ali naši Iredentaši so še vedno bolj pošteni, nego pa fakcijski Velikonemci: ti dražijo prve na nas z namenom, da jim taka intriga kaj pomaga. Tako je bilo v Dalmaciji, tako je zdaj pri nas; ali v Dalmaciji so ti intrigantje napravili *«fjaško»* in nadejali se je, da jim nič bolje ne pojde pri nas. Poznamo človeče, ki je uže enkrat poprej bilo v Trstu in delalo fakcijsko politiko pri znanej *«tетки»*. To človeče je moralo iz Trsta, ker se je njega netaktno postopanje pristudilo celó gospodom omenjenega *«tетки»*. Sel je v Beč in na Česko, tudi tam so se ga naveličali. Ali pri *«Neue freie Presse»* so spoznali, da ako tudi za zunaj ne velja, za lažidopisnika vender je še vedno prav dober; poslali so ga zopet v Trst z nalogo, da od tukaj pošilja lažnjive dopise in lažnjive telegrame v *«Neue freie Presse»* in pa v graško *«Tagespost»*.

Zadnja naša slavnost mu je dala prekrasno priliko, da je mahol zopet enkrat po Slovenceh; on je poročal v obo omenjeni lista tako le od besede do besede: *«Triest 25 Aug. 1884. Am letzten Sonntag nun hat sich bei einem slavischen Vereinsfeste eine für die hiesigen Verhältnisse recht charakteristische Episode abgespielt. Der slavische Arbeiterverein zog mit klingendem Spiel und flatterndem Banner von der neuen Antoniuskirche zum Aquedotto, von zahlreichen Landeuten aus dem Territorium begleitet, als plötzlich Jemand bemerkt haben wollte, dass ein Passant eine beleidigende Pantomime sich habe zu Schulden kommen lassen. Sofort fielen die Festgenossen über den Mann — einen gewissen Valentin Peternel aus dem Friaul'schen — her und prügelten ihn weidlich durch, wobei ihnen die blederen Landeute wacker secundirten. Nachdem er eine tüchtige Tracht Prügel erhalten, wurde er überdies arretirt; beim polizeilichen Verhör stellte sich indessen sogleich die völlige Schuldlosigkeit des Mannes heraus, da sich gegen ihn durchaus kein Belast-*

Vsklikol si in rekel: »Res lepa si, mila domovina, srečni Vipavci!«

Ozrli smo se tudi po daljnji okolici, videli smo le slovenska tla, tla naših bratov po krvi in duhu, videli smo slovensko domovino. Res da velik ni naš narod, ni velika naša domovina; a ona je lepa in naš narod je čil in se hitro povzdiguje — in to budi Slovence ponos. Tudi mi smo bili navdušeni vide toliko krasote, in toliko zanimivega, in prisegli smo visoko na Čavni, da domovini ostanemo zvesti sinovi rekoč: *«Draga domovina, ozri se na nas, in poglej naša srca, katera le zate bijejo, ozri se na nas, kateri te iz vsega srca ljubimo — da tudi vse žrtujemo, celo življenje, ako je treba, in naš zadnji zdihljaj bodi tebi posvečen! Ti si naše vse!»*

Pozabili smo na žejo, ljubezen do naroda, do domovine je prekosila vse telesne potrebe in tirjatve — pa ne dolgo. Žeja nas je trla bolj in bolj, morali smo kraj zapustiti, in čuvajeve hiše iskati. Po dolgej hoji po gozdu pridemo do čuvaja. Naleteji smo, kakor so sploh Slovenci, na prijazne in postrežljive ljudi. Napravijo nam hitro okrepčavne kave — ta nam je dišala! Potrebna nam je bila, kakor dušam nebesa. Dobro se okrepčamo. Potem smo se šli na solnce sušit, ker smo bili vsi mokri od gojzde rose. Predno odidem z Čavna, ponudijo nam prijazni ljudje surovega masla in kruha, kar nam je tudi dobro dišalo. Vode smo tudi veliko popili. V največji vročini smo hodili po strmih stezah navzdol, in steze ni bilo ni konca ni kraja. S časom dospemo vendar le do *«Joškaa»*, kder se, kakor prejšnji večer, okrepčamo. Pa bili smo trudni, govoriti se nam ni ljubilo — zaspanim šele pod noč smo prišli domov. Cestnar.

ungszeuge aufreiben liess. So musste denn das bedauerndes Opfer slovenischer Rohheit sofort wieder in Freiheit gesetzt werden. »Neue freie Presse« 29. augusta št. 7187.

To poročilo je od besede do besede laž, niti besedice ni na njem resnične. — Prvič ni res, da so za slovensko zastavo del. podp. društva korakali le okoličani. Bilo je za zastavo gotovo 1000 ljudi, a med njimi niti 20. del okoličanov. Mi to celó obžalujemo, ker rajše bi bili videli, da bi za zastavo šlo prav toliko okoličanov, kakor mešanov, in da nas to ne veseli, razlog je to, ker moramo obžalovati, da je še prav malo okoličanov v del. podpor. društvu, mej tem ko mora želiti vsak rodoljub, da bi se okoličani veliko več zanimali za to društvo, nego se v resnici zanimajo, vpisanih bi moralo biti par tisoč okoličanov. Kar pa še ni, bode sčasoma, mi nismo zgubili dobre nade. Ali to je videl vsak, kdor je hotel videti, da pri zadnji slavnosti v cerkvi in na ulici je bilo zginljivo število okoličanov.

Znati pa je treba, da je laži-poročevalec pisal *«ad captandam benevolentiam»* Iredentašem, kateri pa trdovratno tajijo, da so tudi v Trstu, v mestu Slovenci, in milostljivo pripoznavajo le okoličani nekoliko slovenskega značaja, a še tega le iz stališča gospodarjev v razmeri s svojimi sužnji; oni namreč trde, da Slovenec je le za to v okolici, da tržaškeje gospodi tlako dela. Ne rečemo, ako bi se mogla ta gospoda meriti z nekdanjimi patriciji tržaškimi; a denes gospodarijo v Trstu židje; mnogi patriciji so postali celó od njih odvisni; proti takemu gospodarstvu pa ne protestujejo le Slovenci, temuč protestuje ves kristjanski svet. Taka gospoda se pač ne more sklicevati na zgodovinske pravice, in ako se jim je še pred 30 leti godila krivica, denes so pozabili, da se imajo baš duhu svobode zahvaliti, da morejo denes vladati.

Da se denes tega več ne spominjajo, to je velika zmot; naš kmet bi rekel, da so od kruha pijani, in taki ljudje navadno ne uidejo svoje osodi. V Trstu je veliko Slovanov, in kolikor bolj bode Iredentaško-židovska svojat na nje pritiskala, toliko več se jih pokaže na dan, toliko zavrednejši postane mestni, tržaški Slovan. Kaj je treba iskati okoličanov, ker nas imajo blizo v mestu zadosti in toliko, da se ne damo ugnati.

Laž, grda laž je nadalje, da so Slovenci nekega Valentina Peternela, (gotovo slovenskega renegata) obkolili in ga grdo pretepali. Laž je, da je Peternel avstrijski Furlan, ker konstatirano je, da je Italijanski podanik. Laž je, da je bil po nedolžnem aretiran; laž je, da se je pri policiji pokazala njegova nekrivda, laž je, da ni hotel nikdo pričati o njegovej krivdi, laž je končno, da je sodnija zopet morala spustiti iz zapore nedolžno žrtev slovenske surovosti.

Torej vse od besede do besede grda laž in obrekovanje. Resnica, katero more in hoče izpričati več 100 svedokov, je ta-le: Omenjeni Peternel se širokim klobukom in v obleki takozvanih Kadorinov je stal pri zidu nasproti stanovanja del. podp. društva. Ko je zastavonoša nesel zastavo v društveno stanovanje, zaigrala je veteranska godba cesarsko himno, a omenjenega Peternela je himna tako razkačila, da je kviško pomolil roge z desno roko. To so videli nekateri veterani ter ga obkolili, pa mu nič žalega niso storili, pri rokah je bila tudi precej policijska straža, katera je odpeljala nemirneža v zapor prej, nego je postalo ljudstvo pozorno; mej tem, ko se je to godilo, šel je nek godec veteranov mimo, pa je nehoti sunil Peternela s svojim bombardonom.

Nad 1000 ljudi pred stanovanjem del. podp. društva zbranih pa je bilo povsem tako mirno, kakor da ne bi bila miru kalila nobena muha. — Vsa ta dogodka se je tikala več policije, nego pa družabnikov, kateri so vso stvar bolj prezirali. —

Peternel pa še sedi, in kolikor je znano iz dobrega vira, sam *izpovedal je, da ga je cesarska himna tako razjadila, da je nehoti vzdignol roko*, in pomolil roge. To je resnica, dokazana po policiji in po svedokih na stotine in k ljubju tej po vsem mestu dobro znanej resnici si upa revolverdopisnik velikonemških listov slovenski narod na tak način žaliti, obrekovati in zmerjati, da je surov. — Surov je pač tak način perfidnega obrekovanja in dopisnik *«Neue freie Presse»* s tem pač eklatantno dokazuje, da nekateri takozvani kulturonosci širijo po naših krajih pač korupcijo in nemoralnost, a da prav malo koristijo stvari, katerej hočejo služiti, in to je edino dobro pri vsej tej prevarti.

«L' Indipendente» ni bil tako nesramen, da bi bil originalno napisal enako laž; ni hotel biti odgovoren za tako nizko obrekovanje; a prav mu je prišlo to iz druge roke; on je namreč prinesel prevod omenjenega dopisa iz *«Neue freie Presse»* pod naslovom *«Prodeze slovenec»* in je na ta prevod naslanjal svoje strupene opazke proti Slovincem, alijker je po nekako izre-

kel, da se skoraj ne ve za uzrok te slavnosti, in ker je bil uzrok slavnosti eminentno patrijotičen in vsem znan, baš za to je bila ona štev. *«L' Indipendente»* zaplenjena in baš zato je tudi razlika mej društvu, katera zatajujejo vse, kar je avstrijsko, in se delajo, kakor bi bila vsaka manifestacija avstrijskega patrijotizma kaljenje miru v tem obziru jako občutljivim Iredentašem. V štev. od 1. t. m. pa *«L' Indipendente»* sčeva polit. društvo Progresso in mestne očete na Slovence; od prvega zahteva, naj protestuje proti dvojnej meri, od drugih, da interpelujejo v javnej seji vlado, zakaj dopušča Slovincem, da po mestu hodijo se svojo zastavo. Mi od naše strani nemamo nič proti temu, da Italijanom tudi dopuste obhode se zastavami po mestu, protestujemo le proti temu, da se taki obhodi rabijo vsakikrat v to, da se demonstrativno kaže, da je tukaj Italijanska zemlja, zemlja neodrešena. Ta zemlja ni Italijanska, in kolikor pravice imajo Italijani na njej, toliko imamo tudi mi Slovenci, mi in oni smo enakopravne narodnosti avstrijske države. Na tem stališču se moremo iskati in najti, in vlada ne bode mogla ne nam ne njim braniti obhodov se zastavami v pošteno lojalnem namenu.

Ali kako se interpelant prime za nos, ako vladni komisar odgovori, da baš Iredentaši tukaj delajo nemir in da je oni človek, za katerega se poteza *«L' Indipendente»* in njega zaveznika *«Neue freie»* sam izpovedal, da ni mogel zadržavati svojega gneva proti avstrijskej himni; proti pojavi udanosti cesarske hiše? Ali se ti listi s tem ne identificirajo z onimi ljudmi, ki sem hodijo iz Italije delat nemire? *«L' Indipendente»* je nekaj? — Zmerni Italijani se niso prav nič zbalili naše zastave. — Predsednik in odborniki društva *«Unione operaia»* so prav radi korakali za slovensko zastavo, prav tako nekateri zastopniki drugih Ital. društev patrijotičnega značaja. — Vprašanje nastane zdaj: na katere Italijane se ima ozirati vlada v tem slučaju, ali na one, ki kažejo lojalnost proti državi in priznavajo enakopravnost Slovincem, ali pa na one, ki se potezajo za interese takozvanih *«Kadorinov»* in ki pri vsakej priliki kažejo, da jim je malo ali nič mar država, katere podaniki so, in imajo za svoje težnje največjo zaslombo pri onih Italijanih, ki tukaj uživajo gostoljubnost, pa niso niti avstrijski podaniki. — Na dan z odgovorom, da vidimo, doklej sega Vaša drzovitost!

Da se je goriškim lahončičem posrečila nevedna intriga, to je žalostno, to uprav daje pogum tudi njihovim tuk. zaveznikom. Toda nadejati se je, da se vsa intriga na višem mestu spozna, in da bode Slovincem zadoščenje. — Za vsa druga pretenja pa se mi prav malo menimo. Prepričani smo o svojih pravicah mi Primorski Slovenci, za nje se bomo na podlagi ustave borili, dokler popolnoma ne obveljajo. — To je korist in naše države, katera bi delala proti lastnej koristi, ako bi dopuščala, da nam Lahoni zabranijo našo postavno pripoznano trobojnico ponosno razviti v Treutu in Gorici. Naj se torej lažejo, naj kričijo fakcijski in Iredentaši, kolikor jim ljubo, naše geslo je in ostane: *Naprej zastava Slave!*

Politični pregled.

Notranje dežele.

Cesar se je odpeljal 28. avgusta na Oggersko k velikim jesenskim vojaškim vajam; 29. jutraj je došel v Arad, kder so ga na kolodvoru sprejele vojaške, cerkvene in civilne gosposke ter ga ljudstvo navdušeno pozdravilo. Na županov pozdrav je odgovoril cesar: Prav rad ostanem nekoliko dni v zidovih tega mesta, katero mi je tolikokrat dalo dokaz zveste udanosti. Sprejmite moj pozdrav. Po kratkem počitku se je cesar odpeljal k vajam.

Razlaga prstenih posod se je 30. avgusta na Dunaji odprla. Pokrovitelj te razstave je nadvojvoda Karol Ljudevit.

Ekspedicija avstrijskih korvet, kakor se piše z Dunaja, nima namena iskati naselbin, ampak ima zgolj trgovinske namene. Dokler Avstrija svoje naloge na vshodu ni popolnoma rešila, dokler si ni državopravno priklopila Bosne in Hercegovine, dotlej ne more misliti na naselbine v zahodnjem Afriki.

Korveta *«Helgoland»* je 1. t. m. iz puljske luke odplula v daljna morja v trgovinskih zadevah.

Štajarski deželni glavar, glasoviti gosp. pl. *Kaisersfeld*, svinčenih podplatov oče, odpovedal se je političnemu delovanju ter se pismeno poslovil od deželnega odbora. Moč je menda spoznal, da je teška hoja v

svinčenih podplatih i da se z njimi ne more daleč priti, zato moramo njegov odstop le odobravati.

Dalmatinski deželni namestnik, baron Jovanović, je uže skoraj popolnoma ozdravel ter se preselil v Baden pri Dunaji.

Hrvatski sabor je bil 31. s kraljevim rešiptom vključen. Reskript, ki je bil mej čitanjem večkrat s *«živio»* pozdravljen, izreka upanje, da se v prihodnjem saboru doženo dela gledé združenja vojaške granice.

Na Gorenjem Avstrijskem so 30. avgusta volila mesta in trgi poslance v deželni zbor; izvoljenih je bilo 17 liberalcev in 3 konservativci.

Na Solnograškem so 1. tega m. volile kmetske občine poslance v deželni zbor. Izvoljeni so bili sami kandidati konservativne stranke. — Kmetske občine skoraj povsod volijo v deželni in državni zbor konservativce, to je znamenje in najboljši dokaz, da ljudstvo prav dobro ve, kde ima iskati prijateljev, kde nasprotnikov. Ljudske velike mase vpliv pa sčasoma mora prodreti tudi v mesta in veliko posestvo, in prav zato liberalci sedajne pasme nemajo nikake bodočnosti.

Bukovinski deželni zbor se je zadnje dni pečal z šolstvom ter sklenol učiteljem po mogočosti zboljšati plačo.

Vnanje dežele.

Rumunski kralj je prišel 30. avgusta dopoldne v Beligrad, pripeljala ga je ladija *«Stefan veliki»*. Pozdravljen je bil z 101 strelom, muzika je igrala rumunsko narodno himno. Kralj Milan ga je na ladjnem krovu prav srčno pozdravil ter mu potem predstavil svoje spremstvo, ministre in desojanstvenike. Po ulicah so bili napravljeni slavoloki; v kraljevih palači ga je pozdravila kraljica in kraljevič.

Rumunski kralj je 31. avgusta odpotoval iz Belegagrada, ko se je prav srčno poslovil od srbske kraljeve obitelji.

Srbski kralj je z svojo obitelji 1. t. m. dopoldne odpotoval na Oggersko, da se udeleži vojaških vaj. Včeraj dopoldne je došel v Budapešt s zakešnelim vlakom, ker se je na potu zlomila os pri hlapotu. Vladastvo je bilo izročeno ministerskemu svetu do kraljeve vrnitve.

Kijevsko vsoščilščje je te dni slovesno obhajalo petdesetletnico svoje ustanove ter pri tej priliki imenovalo črnogorskega kneza Nikito za častnega uda vslad njegove književne delavnosti.

V Genfu je ta teden konferenca blagodejnih društev *ruščedega kriša*. Zastopane so vse evropske države, kakor tudi Perzija in severna Amerika.

Papež bo imel 29. t. m. tajni in 2. oktobra javni konsistorij.

Belgiška poslanska zbornica je z veliko večino sprejela novi šolski zakon.

V Belgiji liberalci enako delajo, kakor pri nas. Ker jim vlada i državni zbor ni po srcu, zato nosijo politiko na ulice. Zadnje nedeljo se jih je v Bruslju zbralo 90.000, da so demonstrirali za svojo stvar, poslali so tudi posebno deputacijo z adresno k kralju. Northbrook in Wolsey sta 31. avgusta zapustila London ter odpotovala skoz Dunaj in Trst v Aleksandrijo, kamor dospeta v soboto.

Iz Kahiru se poroča, da je general Gordon pisal v Dongolo, da se Kartum do 15. novembra lahko še brani krivemu proroku.

Z francosko kitajskega bojišča so prišla ta le poročila: Iz Shanghaja se 29. avgusta poroča v Agence Havas: Mej Evropci je tih mir; preplašeni Kitajci zapuščajo mesto in okolice. Konsuli pa miré domačine trdeči, da Francozje zdaj nemajo namena udariti na Shanghaj in Vasung. Kitajske gosposke so dobile iz Pekinga jako važen telegram; glas je počil, da se kitajska vlada želi pogoditi s francosko. 28. zvečer so bile porušene zadnje utrdbe kimpalske. — General Milot je 29. poročil francoskej vladi o gibanju kitajske vojske na meji Kvangsi ter pravi, da ne pričakuje napada. Evropski poslanci v Pekingu so neki izrekli kitajskej vladi, da se ta ne more zanašati na posredovanje evropskih vlad. Nemška vlada je prepovedala svojim častnikom, ki so v kitajskej službi, mej vojno v službi ostati.

Francoski colni urdniki so zapustili Kanton. Oficijelen proglas je bil izdan, po

katerem je na vsako glavo kakega Francoza postavljeno plačilo. Francoska vojna ladija je prišla pred Hongkong, da bo varovala francosko trgovinsko mornarico.

«Bureau Reuter» poroča: Kitajski vojskovodje so dobili ukaz, v pogodbeno luke došle, ali iz njih plavajoče francoske vojne in trgovinske ladije napadati. V pogodbenih lukah bivajoče francoske trgovinske ladije so dobile ukaz, da morajo luke takoj zapustiti.

Courbet je 30. avgusta brzojavil: Operacije so uspešno izvršene; vse baterije ob minskih bregovih so razrušene; francoske ladije so odplule v mantonsko pristanišče. Francozi so imeli 10 mrtvih in 41 ranjenih. Med temi 6 častnikov. Ferry je izrekel Courbetu pripoznanje francoskega naroda.

Časnik «Times» poroča iz Pekinga od 2. t. m.: Kitajska vlada je danes napovedala vojno francoske in dotične plakate nabila po voglih; v proglasu pa je ostro pod hudo kaznijo prepovedala nadlego delati ljudem drugih narodnosti.

V francosko-kitajski razpor se je začela mešati tudi japonska vlada; ona zahteva sovreniteto nad Lin-Cu otoki in iste pogodbeno pravice, katere so se pripoznale kitajski in drugim državam. Japonski poslanec pojde o tej zadevi v Peking.

DOPISI.

Iz Gorice dne 2. setembra. — Nič posebnega pod goriškimi solncem, le to, da se tukaj pripravljamo za razne razstave v tem mesecu, ki bo skoraj ves posvečen poljedelstvu, živinoreji in šolstvu. — To so res glavne stroke mirnega dela in pravega napredka in v tem obziru je tudi res nekoliko napredovala Goriška. Sočin Svitoslave sicer išče v jajci dlake, ali prišlo je za mnogo meje, ako pomislimo, da je že sam oni, ki se skriva pod to malo svetlo ime, priznal in povzdigoval zasluge slov. oddelka kmet. šole in njega vodjo.

A pri nas se v nekaterih krogih menenja še hitreje menjavajo, nego suknje ali klobuki; a pustimo to: čas vse dokazuje, vse boleznijo ozdravi. — Za slavnost 5. oktobra so se storili že potrebni koraki; ali intrige so velike od raznih strani proti tej slavnosti. Pri vsem tem pa se nadejamo, da se stvar 5. oktobra izvrši tako lepo, tako častno, kakor je to želeli, da se naš razžaljeni narod zopet potolaži. Ako se je dovolilo Vam v Trstu, da ste po mestu nosili trobojnico delat. podp. društva, zakaj bi se to ne dovolilo nam, da bi z našo zastavo šli po Gorici. Saj v Trstu je več nevarnost za napade in izgrede Iredentov, in vendar se ni še nikoli zgodil najmanjši nered zaradi tega. To ne gre, da bi jo mi goriški Slovenci tako požrli.

23. avgusta se je na Kostanjevi slovesno obhajala obletnica smrti grofa Chamborda; cerkev je bila vsa črno prekrita, na sredi je stal prekrasen katafalk; nazočih je bilo mnogo odličnih Francozov, med njimi sam vojvoda Parmski in vse prve osebe naših oblastnih; črno mašo je bral sam naš nadškof.

Sicer pa vlada velika tišina v Gorici; dejaki, profesorji so vsi na počitnicah, mnoga druga gospoda je na deželi. Torej uprav tako mrtvo, kakor malo kde. V kratkem se pa povrne zopet živahnejše življenje.

Domače in razne vesti.

Višji državni pravnik dr. Schrot je dobil v priznanje izvrstnega službovanja naslov in značaj dvornega svetovalca.

Imenovanje. Minister notranjih opravil je imenoval okrajnega zdravnika J. Wagnerja v Ptuj deželni živinozdravnikom za Kranjsko.

Premeščanje. G. dr. Martin Razpet, c. k. okrajni zdravnik v Postojni, premeščen je v Novomesto, na njegovo mesto pride zdravniški asistent v Kameniku, dr. J. Vavpotič.

Na tržaški c. k. gimnaziji se učenci začno vpisovati 10. t. m. dopoldne od 9 do 10 ure in se bodo vpisovali vsak dan do 16. t. m.

Neverjetno. Ljubljanski list ima dopis iz Trsta, v katerem se med drugim čita, da se po okolici podpisuje nek protest na vlado, v katerem prosijo okoličani (?) da ne sme nikoli več dovoliti, da bi se po tržaških ulicah vila slovenska zastava. O tem protestu ni tukaj prav nič znano, in sramotno bi bilo, ko bi se bili

kateri okoličani prodali Iredentarijem. To ni mogoče, kolikor mi poznamo okoličane, in gotovi smo skoraj, da bodo okoličani protestirali proti takei insinaciji.

Interpelacija na uradne liste tržaške. Znano je, da je del. podp. društvo 24. t. m. slavilo rojstni dan svojega pokrovitelja, cesarjevega Rudolfa. Čitali smo v Iredentarskih listih, da so oni to slavnost imenovali »una specie di sagra«. Vladni listi, ki imajo braniti tukaj avstrijsko stališče in dostojanstvo dinastije, pa so na to molčali. — Mi prašamo te liste, ali so si svesti svoje naloge, in če je to, zakaj niso zavrtni umazan židovski list, ki se je drznil tako pisati o omenjeni slavnosti? Več tržaških patrijotov.

Upor trg. pomočnikov strižnega blaga. Eno najmočnejših trgovskih trdk v strižnem blagu na debelo, E. Genel, ima navadno odprte svoje zaloge do 10. ure in dalje, med tem ko druge enake trdke že ob 8 uri zvečer zaprto. — Trgovski pomočniki v Trstu so sploh ljudje, ki morajo mnogo delati in imajo najmanj prostosti. Večkrat so se torej že zbirali in od gospodarjev zahtevali polajšav; dobili so jih tudi, posebno pa ono, da so pomočniki strižnega blaga vsaj ob nedeljah popoldne prosti. Ker pa firma Genel dela izjeme in svoje agente v zalogah drži kesno v noč, zato se agentje bojé, da tudi druge firme podaljšajo takozvani orarium. Zato pa se je v petek po 9 uri zvečer zbralo okolo 80 in več trg. pomočnikov pred zalogo g. Genel in so na ves glas začeli protestovati proti postopanju g. Genel. — Ta ropot je kmalo zvalil na stotine ljudstva pred omenjeno zalogo, tako sicer, da sta prišla 2 pol. komisarja, več stražnikov policijskih in finančnih, katerim se je kmalu posrečilo razgnati ljudstvo, trg. pomočnik Peter G. pa se je ustavljal, zaradi česar ga je policija odpeljala v zapor. V soboto zvečer se je pa demonstracija v še večjem slogu ponovila, in sicer so se pomočniki zbirali pred vsemi tremi zalogami g. Genel. Nek Jozef V. je kričal: Orožje, orožje, sablje proti takim krutežem! — Zato ga je policija aretirala; a ko so ga straže gnale v ulico Tigor v zapor, šlo je ljudstvo v močnih tropah za njimi in pred ječo začelo strašno vpiti, tako sicer, da je policija zaprla še par drugih agentov. — Med trgovskimi pomočniki zdaj sploh vre in ni nemogoče, da se bodo še ponavljali izgrede. — Mi popolnoma umemo stan ubogih agentov, kateri so večinoma inteligentni ljudje, in baš zaradi tega hrepene po vsaj nekoliko svobodi. Vsak mladi inteligentni človek potrebuje nekoliko požitka, ne le zaradi trupa, temuč tudi zaradi duha, vsak bi rad tudi razširil svojo kulturo, bodisi po čitanju, bodisi po zabavanju v poštena društva; vse to pa je ljudem skoraj nemogoče, ker morajo predolgo delati v zaprtih, čestokrat temnih prostorih. — Uprav zato bi bilo dobro, ko bi gospodarji s pomočjo vlade sami to stvar tako vredili, da ne bi bili trg. pomočniki glede svobode in počitka na slabšem, nego delalci, za katere zdaj užeskrbi postava. — Izgrede pa po nikakem ne odobrujemo, ker ti ne drže do cilja. — Dostojnejše in boljše za inteligentni stan trgovskih pomočnikov bi bilo, da se skupijo v shode, tam svoje težnje razložijo in se s prošnjami obrne na kompetentne oblasti in na trgovce, katerih srca se poprej omeđijo z moralnim pritiskom, nego pa z materijalnim uporom. — Med omenjenimi agenti je večina Slovencev, Slovenec je od nekaj miroljuben. Prav je, da se upira krivicam; toda vse po postavnem poti in mirno. Mi torej svarimo agente pred silovitimi dejanji, a radi jim odpremo svoje predale za njih opravičene pritožbe, kakor to stori tudi vsak drug pošten list, in štampa je denes tudi neka sila, s katero se da polagoma in z doslednim postopanjem mnogo doseči. Sicer se pa sliši, da se je g. Genel uže udal, ter obljubil, da bo zapiral ob 8 uri zvečer, kakor vsi drugi.

Tržaške novosti:

Društvo tržaških tiskarjev je rekuralo proti znane naredbi, da nobeno društvo ne sme po mestu se zastavo, ako nema za to posebnega dovoljenja od policijskega vodstva; namestništvo je ta rekurz zavrglo, zdaj pa se je to društvo obrnulo na ministerstvo, katero tudi najbrže potraji odlok 2 instance. — Zadnja slavnost del. podp. društva je jako razburila lahonske duhove!

Ponarejen papirnat goldinar je hotel oddati v neke pekarne majhen deček; sploh se večkrat pripeti, da ponarejevalci pošiljajo otroke, da oddajajo slabi denar.

Tržaško »Salobardo« so tudi včeraj zaplenili, ker se je presurovo repenčilo na Slovence v članku »Gl'Italianof.bli«.

Nek voznik, ki je na trgu pred železnično postajo obrnol svoje gretune, storil je to tako nerodno, da je padla gretuna nanj in ga močno poškodovala, tako sicer, da so ga morali odpeljati v bolnico.

Poskušeni samomor. 35-letna vdova krojača Lujza U. je presnočjem zvečer pri Sv. Andreju skočila v morje, a videli

so jo nekateri mladeniči, ki so jo iz morja potegnoli in peljali na policijo. Tam se je pokazalo, da je ubožica gladna do smrti, ker ni uže več dni nič jedla. Dali so jej nekoliko dobre hrane, pa je k malo okrevala. Ko so jo prašali po uzrokih poskušenega samomora, rekla je, da ima 3 majhne otroke, katerim ni imela dati hrane, ker se zase ni mogla prislužiti potrebne hrane, prositi jej je bilo težko, in tako se je v obupu izročila valovom. Žalosten dokaz tržaških slabih razmer.

Včeraj jutraj ob 3 in pol uri pa se je nek Hermenegild O., kateri se je bavil s prepiranjem za muzeje, ustrelil v prsa z revolverjem in sicer na stopnicah, ki drže poleg vrta Zelenega hriba pred cerkev kapucinov; ranil se je nenevarno in v kratkem ozdravi. Domači prepri so nekda uzrok nespametnega koraka.

Odpovala je te dni od tukaj z Lloydovim parnikom 12 Kitajcev v Hongkong, vsi ti Kitajci so bili uradniki pri kitajskem poslanstvu v Parizu, ki je Pariz zapustilo zaradi vojne med Francozjo in Kitajcem.

Povozil je nek Čič se svojim vozom za »karbuno« 56 letno vdovo Nežo Cerkvenik blizu javnega vrta. Uhoga je močno ranjena in se leči zdaj v bolnici.

V morje padel je 5 letni deček Jozef Oščak, sin gostilničarja, na molu S. Karola; nek mašinist je skočil za njim in ga potegnil iz morja.

Policijsko. 3 fakinu so v ponedeljek po noči pokradli iz ladije »Hume«, ki je zakotvena na molu Sartorio, raznega blaga za okolo 150 gl. Mornarji so tatove zapazili in policija je ujela vse tri. Neznani tatovi so vdrli v stanovanje nekega fakina v ulici Gelsi in so ubogemu pokrali denarja in zlatenine itd. za 350 gl., kar si je s trudopolnim delom prislužil. Policija je zopet zaprla več takih, ki po Trstu ponajajo z namenom, da žepa preiskujejo in par takih žensk, ki delajo tukaj sramoto svojim rojakom.

Vabilo. Podpisani vabim pravuljudno vse p. n. gospode prvotne volilce in volilne moze za volitev državnega poslanca v kmečkih občinah slovenskih na Goriškem, p. n. č. duhovščino, učitelje, župane in posesnike k javnemu shodu v Sežano dne 7. septembra 1884. v dvorano gostilne Scaramanga — ob 3. uri popoldne, kjer položim račun o svojem delovanju v državnem zboru. V Gorici, dne 28. avgusta 1884. Dr. Josip Tonkili m. p.

Shod trgovcev z lesom. Trgovci z lesom in producenti lesa imeli bodo dne 8. septembra t. l. v Mariboru shod. Najvažnejše točke na dnevnem redu so: 1. Poročilo odsekovo o odpravi refakcij za pošiljatve lesa po južni železnici. 2. Predlog o ustanovitvi južno-avstrijsko-ogorske zveze trgovcev z lesom. 3. Poročilo o ustanovitvi prometne pisarne v Mariboru. — Ker so to v istini važne zadeve za trgovce z lesom, je važno, da se tega shoda vdeležijo tudi mnogi tržaški trgovci z lesom, saj je baš za Trst važno, da se uredijo tarife za prevozno lesa. — V tem obziru je g. Hren, ud. trgovske zbornice ljubljanske, pokazal več razuma in marljivosti, kakor vsi naši mogočni trgovski velikani, ki le čakajo, da jim bo vlada iz Beča poslala pečenih jerebice.

Dramatično društvo v Ljubljani priredi na korist »Narodnemu Domu« z sodelovanjem izbornega pevskega zbora ljubljanske čitalnice v deželni gledališki predstavi. V ta namen izbrala se je krasna Vilharjeva opera »Jamaska Ivanka«. Slavni slovenski pevec g. Fran Grbič dovoli svoji gospéj soprog, katere je na najboljšem glasu kot bivaška operna pevka v Zagrebu, da prevzame naslovno ulogo v tej operi. Sigurno ji bo drage volje sodrug naš velemenjeni operni pevec večak, gospod Meden. Nadepolni bariton g. Stamec r. poje ulogo »Bogomila«, v zboru bodo peli čitalnični pevci. Vršila se bode omenjena predstava v 20. in 21. dan septembra letos. Mi pa pri tej priliki izražamo željo, da bi se ti pevci, vsaj glavni tudi v Trst potrudili, gotovo bi se jim izplačalo v kakem tuk. gledališču, in močan zbor bi se tukaj tudi dobil. Ne le Ljubljana, tudi na periferiji potrebujemo navduševanja po domačej umetnosti.

Kmetijskih pridelkov pokrajinska razstava v Krškem. Visoko c. kr. ministerstvo poljedeljstva je odobrilo z odlokom dne 26. t. l., št. 7749, nameravano pokrajinsko razstavo kmetijskih pridelkov v Krškem, združeno z ogledovanjem goveje živine in z delitvijo premij za konje.

Razstava bode v prostorih meščanske šole. Prične se z 28. septembrom t. l. in se zaključuje na dan 3. oktobra z razdelitvijo premij.

Ogledovanje goveje živine bode 1. oktobra in delitev premij za konje 2. oktobra na prostoru pred meščansko šolo. Glede teh razstav izdala bode c. kr. kmetijska družba še poseben razglas.

Za pokrajinsko razstavo je dovolilo visoko c. kr. ministerstvo poljedeljstva za premije 6 srebrnih in 16 bronastih državnih svetinj, visoki deželni odbor pa 200 gl.

Iz Mlewnika (Dolenja) v Brdih na skrajnej meji italijanske nam piše pri-

jatelj našega lista, da je tam naša narodnost jako dobro zavarovana, da ondotno županstvo vse slovensko uraduje in se sploh tudi izbornu vede, da more služiti celó v izgled mnogim kranjskim županstvom, ki živé v dobrem zavetju, kar se tiče narodnih pravic. To naj služi tudi v dokaz Iredentarijem, da tukaj ni italijanska, ampak, da je prava slovenska zemlja. — Zavednost teh naših skrajnih stražnikov se kaže tudi v tem, da uprav zdaj snujejo tukaj na skrajnej meji Slovanstva »slovensko podporno društvo, po izgledu vašega v Trstu. — Vsa čast vrlému županu in duhovščini, ki narod tako dobro vodijo. Živeli!

V Pulji se je mestni svet ustanovil zadnji ponedeljek, za župana je bil izvoljen lekarničar Wasserman.

Vabilo k slavnosti 30 letnega obstanka čitalnice v Vipavi, katere se bode praznovala na malega Smarna dan, 8. sept. t. l. Spored: 1. Sprejem ljubljanskega »Sokola« z vojaško godbo in zastavo, in sprejem družin družtev. 2. Skupni obed ob 1 uri popoldne v čitalničnih prostorih, pri obedu svira vojaška godba, cena 1 gl. s pol litrom vina. 3. Ob pol 6 uri popoldne zabava in vojaška godba na čitalničem dvorišču. 4. Ob pol 6 uri popoldne zabava in vojaška godba na čitalničem dvorišču. 5. Ob 7 uri zvečer v čitalnični dvorani: a) Slavnostni govor: G. Rohrmann. b) A. Nedved: »Prosnja«, poje zbor. c) »Oblaček«, dvospev, spremija zbor. d) J. Zajec: »V boj«, poje zbor. e) Igra: »Eno uro doktor«. f) Saljivi prizor. g) Ples z vojaško godbo. — Vstopnina 30 kr., sedež 30 kr., vstop k plesu 70 kr. — K obilni udeležbi najljubšeje vabi Oibor. — V Vipavi, dne 29. avgusta 1884.

Zlata poroka se bo vršila na 10. tega meseca v Križu poleg Trsta, obhajala jo bosta: Janez Švara in Marija, rojena Bogatec; bila sta privkari poročena leta 1830 11 febr. v Križu poleg Trsta; vdelež se slavnosti nju sinovi in hčere, unuki in prijatelji.

Prodaja mošta. Mestni magistrat naznanja, da se sme, kakor vsako leto, tako tudi letos, prodajati novo vino še le potem, ko je nehalo vreti in sicer, ko ga je mestni fizikat preiskal. Kdor prestopi ta predpis, vzame se mu pijača ter se bo kaznoval z globo do 50 gl., ali se pa zapre njegova prodajalnica.

Vremensko proročanje za mesec september. Mathieu de la Drôme proročuje za ta mesec tako-le vreme. Lepo vreme od 1. do 5. t. m. Vetrovi na Francoskem in Italijanskem 4. t. m., jadransko morje jako nemirno. Močni vetrovi od 5 do 12. tega mes. Nevihte na jadranskem in sredozemskem morju od 8. do 10. t. m. Zadošči lepo vreme od 12. do 19. t. m. Še precejšnja toplota po vsej južni Evropi. — Po planinah mrzlota, nevihte na jadranskem morju. Močni vetrovi in deževno vreme od 19. do 27. t. m., hitre spremembe temperature posebno od 22. t. m. počenši; močni vetrovi na jadranskem morju, po visokih gorah avstrijskih in nemških celó sneg. — Vreme jako spreminljivo od 29. t. m. do 4. oktobra, pogostoma dež, po nekaterih krajih zapadne Evrope celo sneg z burjo, posebno pa na Angležkem, v severni Italiji, v Perinejah in ob jadranskem morju. Še kratka: zadosti lepo vreme prvo polovico meseca, to je od 1. do 19. in slabo, neugodno vreme od 19. do 30. t. m. — Ako se to proročanje vresniči, žalostna majka našim vinarjem, kajti baš v 2. polovici septembra je pri nas na Primorskem trgateg.

Kolera na Francoskem polagamo pojemlje, toliko bolj pa se širi po Italiji; raztrosila se je uže skoraj v vse provincije zgornje Italije, le v onih na avstrijske meji je še ni, a sega tudi uže v južne italijanske dežele in skoraj ni dvoma, da ta šiba letos zadene vso Italijo. Najhujša je ta holecen v provincijah Cuneo in Genova, v teh dveh provincijah je v resnici kužna, drugod jih je doslej le malo zbolelo in umrlo. 31. avgusta je po vseh provincijah zbolelo 120 ljudi in umrlo 74. — 1. t. m. pa je panaglova v Napolji zbolelo 60 ljudi ter povelico njih umrlo. — Prikazala se je 31. avgusta tudi uže na Španjskem, širi se tedaj povsod proti jugu.

Ženska rabuka. V ženskej kaznilnici Alcola, blizu Madrida so se uprle vse kaznenke, katerih je 923, proti oskrbnistvu. — Zbrale so se vse skupaj in se oborožile, kakor je bilo mogoče ter iz kaznilnice zagnale se silo vse stražnike, vojake, usmiljene sestre, duhovne in uradnike ter se potem zaprle v notranje dobro obzidane kaznilnice. Ženske so se zavarikadirale in čakajo napada. Oblega jih bataljon vojakov, kateri jih baje od ene strani naskočijo, med tem ko pijonirji na nasprotni strani zid prodiró in vhod napravijo — Vojaki imajo povelje, da streljajo le brez krogelj. — Čudna ta vojna!

Dažela ob Reki Kongo. O tej deželi zdaj vse svet govori. Imenitni angleški popotnik Stanley, ki jo je 1400 angleških milij daleč ob velikej reki preiskaval i se

nedavno vrnil na Anglijo, priporoča angleške vladi, naj pazljivo obravnava okoliščine, da se je polaste druge države, ker ta velika in krasna dežela je po njegovem mnenju najbogatejša na svetu. Na del te dežele spekula tudi Bismark in celo naša Avstrija, kar je po vsem prav in velike važnosti za razvijek našega pomorstva.

Cevljarja Karola Hubmajerja, kateri je tudi v Trstu znan, ker je bil tudi ud del. podp. društva, in o katerem je znano našim čitateljem, da je bil v Gradcu zaprt in tožen zaradi socialističnih naklepov, pa po porotniških za nekrivega spoznan, zaprti so te dni v Lincu na zahtevanje ljubljanskega državnega pravdnika in so ga uže odpeljali v Ljubljano, ker so baje našli dokazov, da je bil tudi on v zvezi z ljubljanskimi socialisti. Hubmajer je v zadnjem času delal v Lincu in gospodar njegov je sam izrekel, da je bil kaj priden, vreden in pošten delavec. — V Lincu je pustil ženo in dva otroka. Čudimo se, da se je ta res delaven in miren človek tako spozabil. Žalostna osoda njegove družine naj bi bila svaritev vsem pustolovcem, ki v prekucijah iščejo srečo človeškega društva.

Velik polom cukrarnice na Dunaji. Na Dunaji je plačila ustavila trdnica C. Weinrich, ki ima velikanske cukrarnice; dolga je najmanj sedem milijonov gold. Glavni upniki so: kreditni zavod s 3 1/2 mil. gld., banka Union s 1.230.000 gld. Udeleženi so tudi več praških in londonskih trdnic; govori se, da ima tudi neka tržaška hiša 800.000 gld. tirjatve, kar ne utegne biti resnično. Propala trdnica je zahtevala enoletni moratorij, kar so jej upniki dovolili.

Od smrti vatal. V malej, blizu Nice, na italijanskem stoječem vasi Latte, zgodilo se je zadnje dni nekaj neslišnega. V tej vasi je umrl nek mož, govorilo se je, da za kolero. Kmetje so se tako prestrašili, da niso čakali mrličev oglednika, ampak zanašajo se na besede župnikove, ki je umirajočega prevlekel, naredil so naglo trugo, mrtvega vanjo položili, ter ga vrgli pri vrodu na pokopališče v neko jamo, v katero so poprej cestno blato metali. Štiri dni pozneje je videl grobar, ko je šel na svoje delo, popolnoma nezgleda človeka, ki je na polu odprte mrtvaške truge sedel. To je bil mož, ki je, kakor se je govorilo, za kolero umrl. Zapustil ga je krč in imel je še toliko moči, da je zlomil pokrov truge. Ta strašna novica se je naglo razširila, in kmetje so hoteli od smrti vatala s kosami umoriti, ter ga v grob zasuti, ali nekateri pogumni možje so to ubranili. Na zadnje so ubozega prepeljali na njegov dom, ali k malu je umrl, pa ne za kolero, ampak vsled nastopkov štiridnevnega zakopanja.

Železnica skozi Sibirijo. V Peterburgu se je osnovalo delničarsko društvo za trgovinski promet med Rusijo, Kitajskim, Japonskim itd. po kopnem in po morji. V ta namen se ustanovi vzhodno-azijska trgovinska banka, ki izvrši železnico skozi Sibirijo do Vladivostoka in skozi Turkestan. Dalje namerjajo pečati se z delanjem kitajskih železnic, ker je kitajska vlada priznala potrebo železnic. Trgovinska pot na Kitajsko bi držala skozi Semipalatinsk v Hangkov in se bodo pri tem rabili podatki Sosnovskega ekspedicije od leta 1874. Druga pot drži skozi Turkestan v Kašgar po staroruske karavanske poti, katero je našel general Črnajev. Da se promet na morji med lukami Črnega morja in Velikega oceana povzdigne, imajo se v Odesi delati veliki parniki.

Tržno poročilo.

Kava, sladkor, sadje, olje, vse to blago gre po nespremenjenih cenah, a slabo od rok. — **Petrolje** še vedno na gld. 9.50. — **Pridelki** še vedno malo obrabljani. — **Les** v dobrem obrabitu. — **Seno** dobro konjsko gld. 1.50—1.80. Kupčija v obče mlahova, cene skoro vsega blaga šibke; spekulacija v obče miruje. Tako slabih časov za tržaško kupčijo ni še bilo, kakor so zdaj. Vse poprajuje, kaj bo, če stvar ide še dolgo tako.

Borsno poročilo.

Ugodna poročila iz Dunaja so uplivala jako ugodno na kurze državnih papirjev, kateri gredo zopet višje. Pri vsem tem pa se spekulacija jako slabo giblje.

Dunajska Borsna

dne 1. Septembra

Enotni drž. dolg v bankovcih 80 gld 70 kr.	
Enotni drž. dolg v srebru 81 » 45 »	
Zlata renta	103 » 90 »
5% avst. renta	95 » 80 »
Delnice narodne banke	850 » — »
Kreditne delnice	296 » 75 »
London 10 lir sterlin	121 » 55 »
Napoleon	9 » 66 »
C. kr. cekini	5 » 75 »
100 državnih mark	59 » 50 »

Poslano.

Gospod Maionica, profesor v Gorici in konservator muzeja v Ogleji je splošni nam

*) Za takove članke je uredništvo toliko odgovorno, kolikor mu dotični zakon veleva. Uredn.

vročo željo ter je naju povabil, naj si ogleda muzej v Ogleji, tudi starodavne znamenitosti onega kraja. Jako bogata zbirka vseh najdenih stvari tamkaj je tako lepo in na tak način urejena, da se niso prečuditi mogla. Za res ta lepi red, kojega je gospod Maionica v tem muzeji ustvaril, nam kaže, da on se razume na področja, ki so mu izročena in da je veščak v pravem pomenu besede. Ogledala sta si tudi starodavno Basilico oglejsko, koje fresko malarija se je žalibog le prav slabo ohranila. Domu gredé ogledala sta si tudi kmetijo Monasterio in stopro tamkaj, posestvo gospoda barona Rittler, v kateri dela do 800 delavcev. Naj tedaj nikdo ne zamudi, kdor more obiskati to starodavno rimsko mesto in za vedno si bo zapomnil in se spominal, kaj je tamkaj videl in občudoval, kakor mi dva, ki sva vse to doživela s pomočjo gospoda Maionica, kateremu se ne moreva dovolj zahvaliti.

Alfonz vitez Reya. Josip Marina.

Vozni red železnice za Trst.

Od 1. junija 1884 naprej.

Odvoz iz Trsta.

- 7— jutraj (brzovlak) (I., II., III. do Ljubljane od tam naprej I., II. razred) na Dunaj, zveza s Reko, Puljem, Bruckom, Zagrebom, Beljakom, Celovcem, Bolzanom.
7:20 jutraj (brzovlak) (I., II., III.) v Nabrežino, Videm, Benetke, Milan, Rim.
9:10 jutraj (omnibus-vlak) v Nabrežino, Videm, Benetke.
10— jutraj (poštni vlak) (I., II., III.) na Dunaj, zveza s Pešto, Bruckom, Zagrebom, Karlovcem, Siskom.
4:50 popoldne (omnibus vlak) (I., II., III.) v Nabrežino, Videm, Benetke, Milan, Rim.
6:30 popoldne (poštni vlak) na Dunaj, zveza s Reko, Pešto, Bruckom, Beljakom, Zagrebom, Karlovcem, Siskom, Celovcem, Bolzanom.
8:30 zvečer (kurirski vlak) (I., II., III.) na Dunaj, zveza s Pešto, Kanižo, Bruckom.
7:45 zvečer (mešan vlak) (I., II., III.) v Ljubljano, Polo, Bruck, Beljak, Alo.
9— zvečer (mešan vlak) v Nabrežino, Videm, Benetke, Milan.

Dolaz v Trst.

- 6:30 jutraj (mešan vlak) (I., II., III.) iz Ljubljane, Beljaka, Celovca, Polo.
8:42 (kurirski vlak) (I., II., III.) iz Pešte, Dunaja.
10:30 (poštni vlak) (I., II., III.) iz Dunaja, Reke, Siska, Zagreba, Pešte.
7:37 (omnibus-vlak) iz Rima, Milana čez Nabrežino.
6:30 zvečer (poštni vlak) (I., II., III.) iz Dunaja, Hrvatskega, Ogrskega.
8:10 zvečer (omnibus vlak) iz Kormina čez Nabrežino.
9:32 zvečer (brzovlak) iz Italije čez Nabrežino.
10:05 zvečer (brzovlak) (I., II., III.) iz Dunaja, Ljubljane zveza s Reko.
2:33 v noči (omnibus-vlak) iz Italije čez Nabrežino.

NAZNANILO.

Podpisani uljudno naznanja p. n. občinstvu, da je prevzel v svojo last

PRODAJALNICO

jestvin, moke, kolonialnega in drugega blaga v ROJANI

števil. 4 (pri mostovih) števil. 4.

Posebno se priporoča tamošnjim Slovencem in drugim obiskovalcem Rojana za obilna naročila. Blago je vedno sveže in po nizke cen.

Z visokim spoštovanjem
FRANJO KARIŽ.

Prostovoljna prodaja mlina

s petimi tečaji, z jednim nadstropjem visokim stanovanjem, 3 sobe, kuhinja, bram in klet in z vsem drugim gospodarskim poslopjem, vrt, sadjem zaraščen, 1 vrt za zelenjavo, 5 oralov njive, senožiči in gozda. To vse se proda pod ugodnimi pogoji v ljubljanskej okolici. Natančne poge iz prijaznosti opravištvu »Edinost«.

VELIKA PARTIJA ostankov sukna

(3—4 metre), v vseh barvah za cele možke obleke, pošilja proti povzetju po 5 gld. ostanek.

L. STORCH v Brnu

tvarina (sukno), koja se nebi dopadala, more se zamenjati.

POPOLNO OZDRAVLJENJE IN HITRO

vseh bolezní na živcih, epileptičnih IN SKRIVNIH po mojej edini metodi.

Plačati ni treba poprej dokler ni dotični popolnoma ozdravil. 24—25

Dr. prof. A. MALASPINA

ud mnogih učenih društev

106, FAUBOURG S. ANTOINE 106,

PARIS.

Posvetuje in zdravi se pismenim potom.

Nova zaloga na debelo in na drobno

ruskega

RAFINIRANEGA PETROLJA

trdnice

PALAŠKOWSKY

v sodih in zabojih.

A. DANESSE

ulica Fornace

nova hiša pod stopnicami, ki

drže iz lesnega trpa v cerkev oo.

kapucinov. 2—6

Glasoviti želodčni liker MATCOVICH.

Elikir nedosežen in od vseh enake vrste navpešnej v mnogovrstnih slučajih, napravljen je iz zelišč dinarskih Alp po gosp. G. A. Matcovichu v Kninu (Dalmacija). Zaloga v TRSTU v lekarnah Jeroniti in Serravallo, v ZADRU pri Antonu Zariču, u ŠIBENIKU pri Ivanu Mediču, v SPLITU pri Rafaelu Campos, v KNINU pri Simeonu Vojvodicu, kder se prodaja in odpošilja

po 70 kr. sklenica

Zavitek in porto na račun naročnika. 21—24

Na vse prebivalce Avstro-ogarske Nujni oklic!

Prisiljen sem opustiti mojo trgovino, ki uže mnogo let obstoji, ter moram vse blago, ki ga imam še v zalogi spečati do konca prihodnjega meseca, samo da se mi povrne trošek surove robe, torej skoraj zastoj. Vsa roba je najfinjša in najtežje vrste. Ako naročniku ista ne vgaia, se lahko zamenj; toraj je vsako naročilo brez nevarnosti.

Cene in imenik blaga:

Ženske košulje iz najfinjšega angleškega šifona, s pravimi švicarskimi vezinami: vtički, resnično umetne vezarje, po gld. 1.50 komad in gld. 1.50 tucat.

Ženski nočni korseti prav iste baše, prav dolgi in po vsaj dolžini vtičnimi vezinami, najlepše napravljeni, prava krasota za vsako damo, komad gld. 1.50, tucat gld. 15.50.

Ženska spodnja krila iz najfinjšega šifona, s pravimi vezinami, s dvema volans-i, vezno, rdeča ali modra na izbiro, komad gld. 1.40, tucat gld. 15.50. Ista iz rdečega rouge s dvema plase in barvanimi oaleci vezno komad po gld. 1.60 in tucat gld. 15.

Možke srajce iz najfinjšega angleškega šifona, s pravimi vezinami, s dvema volans-i, vezno, rdeča ali modra na izbiro, komad gld. 1.40, tucat gld. 15.50. Ista iz rdečega rouge s dvema plase in barvanimi oaleci vezno komad po gld. 1.60 in tucat gld. 15.

Mizne garniture s vtičnimi risirjami cvetlice, sestojče iz 12 obrusov in jednega pregrinjala, le gld. 2.85, isti prav fino francoski izdelani, jako fini s fransami za 12 oseb, garnitura gld. 3.45. Mizne garniture iz najfinjšega damasta, s risirjami cvetlice, sestojče iz velikega pregrinjala za 12 oseb, in iz 12 točno se ujemajočih velikih obrusov, jako fino izdelani, jedna garnitura gld. 5.60.

Turške otirače, zarobljene, vsak komad po 30 vtičev, s seboj vezan, s rdečimi bordurami, z dolgimi fransami, fino pikvirano, izvanredno lepo, duat po gld. 3.75.

Ženske rute za na glavo iz najfinjšega berlinske volne s dolgimi fransami, v najfinjših, krasnih in modernih barvah, kakor: škotski, turški, ružjavi, plavi, beli, črni, karirani, rdeči, tamni itd., komad gld. 1.20, tucat, gld. 12.

Pledi za na pot veliki, debeli, stskani, iz teškega kasa, iz najfinjšega sukna, v elegantnih angleških uzorih kakor: ružjavi, alvi itd. s teškimi in debelimi fransami, ti plidi se morejo rabiti kot oblaci, odeje za na pot, odeje za posteljo, zaviti za gospe in celo po 20 letnih radi more za izjedeno napraviti dve elegantni garderobi s katerima se prilegajo troškovi za vrhne suknje, suknje za dež, paletiste. I. vrste le gld. 5.50, II. vrste le gld. 4.50 komad.

Platno za domačo rabo 30 vtičev, dobro, teško, najboljši izdelek za hišno rabo 5/4 široki gld. 7.50, 4/4 široki gld. 5.50 komad. Cena predvsiu rapidno rase, v kratkem bo platno dvakrat toliko stalo, radi tega priporoča se slehernemu, da se koj naroči.

Svilnate nogavice v najlepših barvah visane, rdeče, modre, vijoličaste, roza, ružjave itd., čez kolena 3 pare gld. 1.15.

Svilnate žepne rute iz teške lionske svile v vseh barvah, vsak komad razne barve, duat gld. 3.50.

Garniture francos. pregrinjaj sestojče iz dveh jako finih posteljastih pregrinjaj in jednega namiznega pregrinjala s kravatami iz barvna, mešanobojne, jako krasno izdelane in stane garnitura, to je, trije komadi I. vrste gld. 48.40, II. vrste gld. 7.50.

Rjuhe iz dobrega teškega unatnega platna, nikler šivane, za največje postelje 8/4 široke, komad gld. 1.35, duat 15 gld.

Zagrinjala iz jute najfinjši in najbolj izdelek, trpežne vrste, temna in svetla, v najnavadnejših, perzijskih, turških in indijskih uzorih, z bogatimi in dolgimi fransami, dolga 3 metra in 30 cm. za na okna, to se pravi, par I. vrste gld. 5, II. vrste gld. 4.25.

Chéviot-Diagonal roba za možke obleke jesenska in zimska šal-zona iz tkane volne, v vseh najnovejših in modernih barvah, gladko pisana, najboljše vrste, sivo ružjavo, modro, olivno-zelena in črna cela obleka za vsacega le 6 gld. Uzori se ne pošiljajo. Tisti, ki kupi robe najmanj za 15 gld. dobi v dar krasen zlat prstan, 6 kar. z per-lami, lepo rezan. Naročila sprejema le proti poštnem povzetju ali pa za gotov denar trdnica

J. H. RABINOWICZ

Wien, II. Schiffamts-Gasse Nr. 20.